

ปางหนองบัวก่อตั้ง ลุ่มภู
 นครเขื่อนขันธ์นามครู แต่งไว้
 กาบแก้วชื่อนามชู นครยศ พูนเยอ
 บัวจิ่งบานบ่เศร่า กั้นเจ้าเมืองอุบล
 เครื่องทิวเงินก่อมด้าย มับโม
 มัดหมี่หมายขวัญใจ แจ่มเจ้า
 จิตยงกพิไล จกแต่ ดาวนา
 ผ้าปลิงามแอร์บ่แล้ว อร่ามแก้ว กาบบัว

นายมีชัย แท้สุจริยา

Mr. MEECHAI TAESUJARIYA

เกิดวันที่ 24 ธันวาคม 2501
 อายุ : 58 ปี
 ที่อยู่ : 331 ถนนศรีสะเกษ อำเภอวารินชำราบ
 จังหวัดอุบลราชธานี 34190
 โทร. 081-876-7755

Date of birth : 24 December 1958
 58 Years of age
 Address : 331 Sisaket Road,
 Warin Chamrap District,
 Ubon Ratchathani Province 34190
 Tel. 081-876-7755

ประวัติการทำงานและแรงบันดาลใจ

โคลงสี่สุภาพนี้ ผู้ประพันธ์กล่าวถึงที่มาของชื่อผ้ากาบบัวและเทคนิคการทอผ้าอันหลากหลายที่รังสรรค์รวมกัน จนเกิดผืนผ้ากาบบัวอันงดงามวิจิตรและเป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดอุบลราชธานี ด้วยการคิดค้น ออกแบบ และสร้างสรรค์ ลวดลายของ “ครุมีชัย แท้สุจริยา” ทายาทบ้านคำปูนแห่งเมืองอุบล ซึ่งต่อมาผ้ากาบบัวได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชาติ ปี 2557

งานศิลป์บนผืนผ้าเกิดจากแรงบันดาลใจของครุมีชัย ผู้เป็นทายาทแห่งบ้านคำปูน ที่หลงใหลในเสน่ห์ที่ผืนผ้าของคุณยาย และคุณแม่คำปูน ศรีใส ผู้เป็นมารดาที่ได้ถ่ายทอดคุณค่าผืนผ้างามมาตั้งแต่ครั้งอดีต รวมถึงผ้าปูมเก่าของคุณยายที่เป็นผ้าบรรดาศักดิ์ของต้นตระกูลอันมีลวดลายวิจิตร ผ่านการทอที่ประณีต คือจุดเริ่มต้นเจียรไนเพชรแห่งเมืองอุบลให้เปล่งแสงและรังสรรค์ผืนผ้ามาแต่เยาว์วัย จนได้รับการยกย่องให้เป็นเยาวชนดีเด่น จากการบำเพ็ญภูมิปัญญาและทักษะฝีมือจนได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้คิดค้น “ผ้ากาบบัว” ผ้าเอกลักษณ์ประจำจังหวัดอุบลราชธานี อีกทั้งอุทิศตนในการส่งต่อมรดกแห่งภูมิปัญญาการทอผ้าไปสู่ชุมชนอย่างกว้างขวางมาจวบจนปัจจุบัน

เอกลักษณ์งานและเทคนิคสำคัญ

ด้วยความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์องค์ความรู้การทอผ้าที่ถูกสั่งสมมาหลายชั่วอายุคนนี้ให้คงอยู่ ครุมีชัยจึงได้คิดค้นและพัฒนาเอกลักษณ์ผ้ากาบบัว ที่มีการนำเทคนิคการทอผ้าอันหลากหลาย มาประยุกต์รวมในการทอผ้ากาบบัว ประกอบด้วยเส้นยืนที่มีการย่ออย่างน้อยสองสีเป็นริ้ว ตามลักษณะ “ซิ่นทิว” มาจากผ้าซิ่นทิวซึ่งเป็นผ้าขวงลำตัว ทอพุ่งด้วย 3 เทคนิค คือ เทคนิคมัดหมี่ เทคนิคการควบเส้นสีมัดไม (ไหมปั่นเกลียวหางกระรอก) โดยเอาไหมสองสีมาเกลียวกันเป็นหางกระรอก และเทคนิคการขีด หรือ ยก โดยเริ่มจากการขีด 1 ไม 2 ไม เป็นลายจุดไข่ปลา ลายหมักจับหรือลายดอก ลายจกดาว ลายเขี้ยวปลา สู่การขีดหรือยกที่เป็นลายเขี้ยวปลาลาวในผ้ากาบบัว ซึ่งทอด้วยเส้นทองทำให้ลวดลายเด่นชัดกว่าสีพื้น นอกจากนี้ยังได้ประยุกต์ออกแบบ และคิดค้นเทคนิคดั้งเดิมผสมผสานความทันสมัย เช่น การทอผ้าไหมมัดหมี่ของอีสาน และสอดเสริมเส้นพุ่งด้วยลูกปัดแก้ว เม็ดเงินและหินต่าง ๆ เกิดเป็นผ้าผืนงามอย่าง “ผ้าซิ่นทิวมุก” เป็นต้น นอกนั้นแล้วยังนำเทคนิคการเกาะล้างหรือ Tapestry Weave มาผสมผสานมัดหมี่เกิดเป็นลวดลายที่สวยงาม สร้างมิติใหม่แห่งงานศิลป์ที่สะท้อนถึงความผูกพัน ภูมิปัญญา ทักษะฝีมือ และจินตนาการ อันประณีตบนผืนผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย ให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น

ผ้ากาบบัว

KAB BUA

ผ้าเอกลักษณ์บ้านคำปุน

Mud Mee and Tapestry weave , The signature mixed technique of Khampun silk

“หัวใจสำคัญของงาน คือ
ทุกกระบวนการของการทำผ้ากาบบัว ขอเพียงให้ทำด้วยความสนใจ”

“พื้นผ้าของต่างประเทศอาจมีวันตกกระแสน้ำขึ้น แต่ผ้ากาบบัวจะต้องมีท่วงทำนองความงามที่ยาวนานและไม่ตกยุค” และนี่จึงเป็นอีกหนึ่งเหตุผลที่ครุมีชัยต้องคิดค้นพัฒนาผ้ากาบบัวอยู่ตลอดเวลา หากมองถึงวิวัฒนาการในการพัฒนาแล้ว ในระยะแรก ผ้ากาบบัวจะเน้นสีสันธรรมชาติใช้ได้กับทุกเพศทุกวัย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวและใช้งานอย่างแพร่หลาย อีกทั้งลดข้อจำกัดเรื่องราคาสามารถทอได้ทั้งเส้นไหม และเส้นฝ้าย อาทิ เส้นยืนฝ้าย (เครือทิว) พุงด้วยฝ้ายสี ฝ้ายมัดหมี่ ขิดฝ้าย เส้นยืนไหม (เครือทิว) พุงด้วยไหม ไหมมัดหมี่ ขิดไหม ส่วนระยะที่ 2 ผ้ากาบบัว (จก) ชุมชนทอผ้าใดที่สามารถทอผ้ากาบบัวได้เป็นอย่างดีแล้วอาจเพิ่มทักษะในการจกหรือเกาะเป็นลายดาว เพื่อให้มีความงามและมีคุณค่ายิ่งขึ้น ซึ่งอาจจกด้วยไหมดินเงินหรือดินทอง จะทำให้ผ้ามีความงามหรูหรายิ่งขึ้น และระยะที่ 3 ผ้ากาบบัว (คำ) ได้แรงบันดาลใจอันสืบเนื่องมาจากพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ซึ่งทรงชมเชยผ้าเยียรบับ (ฝ้ายกทอง) ที่ได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายจากกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ว่า "ทอดีมาก เชียงใหม่สู้ไม่ได้เลย" จึงสมควรจะรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ ที่ได้ทรงยกย่องชมเชยผ้าเมืองอุบลด้วยการส่งเสริมให้มีการทอผ้ากาบบัวคำขึ้น ซึ่งเป็นการทอด้วยเทคนิคขิดหรือยกด้วยไหมคำ (หรือดินทอง) อาจแทรกผสมด้วยมัดหมี่ เทคนิคจกหรือเกาะด้วยไหมสีต่าง ๆ ลงบนพื้นผ้าเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการสั่งสมทางวัฒนธรรมอันงดงามตั้งแต่ครั้งอดีต

การถ่ายทอดภูมิปัญญา

ความผูกพันในหลากหลายมิติ ทั้งด้านฝีมือและทักษะอันประณีตของงานทอผ้า และสร้าง “ผ้ากาบบัว” อัญมณีแห่งเมืองอุบลนี้ยังคงสะท้อนถึงความยั่งยืนของงานหัตถศิลป์บนพื้นผ้าตามกรรมวิธีแบบโบราณ ควบคู่กับการพัฒนาเทคนิคในการรังสรรค์บนพื้นผ้าที่งดงามในทุกจังหวะของสีกาบบัวที่เข้าถึงได้ทุกรสนิยม ทุกชนชั้น ทั้งสีขาว สีชมพู สีเทา สีเขียวและสีน้ำตาล ครุมีชัยได้ตั้งปณิธานที่จะดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาการทอผ้ากาบบัวและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีในการทอผ้า ควบคู่กับการจรรโลงพระพุทธศาสนา อาทิ การทำผ้าไหมสำหรับใช้เป็นรัดประคด การสร้างตาลบัตรผ้าไหม เป็นต้น อีกทั้งยังมีความตั้งใจที่จะส่งผ่านองค์ความรู้สู่ชุมชน ไม่เพียงแค่นั้นจังหวัดอุบลราชธานีแต่ยังเผยแพร่ แลกเปลี่ยน เรียนรู้การพัฒนาพื้นผ้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และที่ “บ้านคำปุน” ยังถือเป็นศูนย์รวมองค์ความรู้งานทอผ้าตั้งแต่สมัยอดีต รวมถึงอุปกรณ์การทอผ้าเก่าแก่ไว้มากมาย โดยจะเปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชมในช่วงเทศกาลแห่เทียนพรรษาประจำจังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนี้ครุมีชัยยังได้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ผ้าทอไทย ในบริเวณพื้นที่ใกล้กับบ้านคำปุนเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา ค้นคว้า ในรูปแบบที่น่าสนใจ และร่วมสืบสานหัตถกรรมงานทอผ้าให้คงอยู่สืบไป

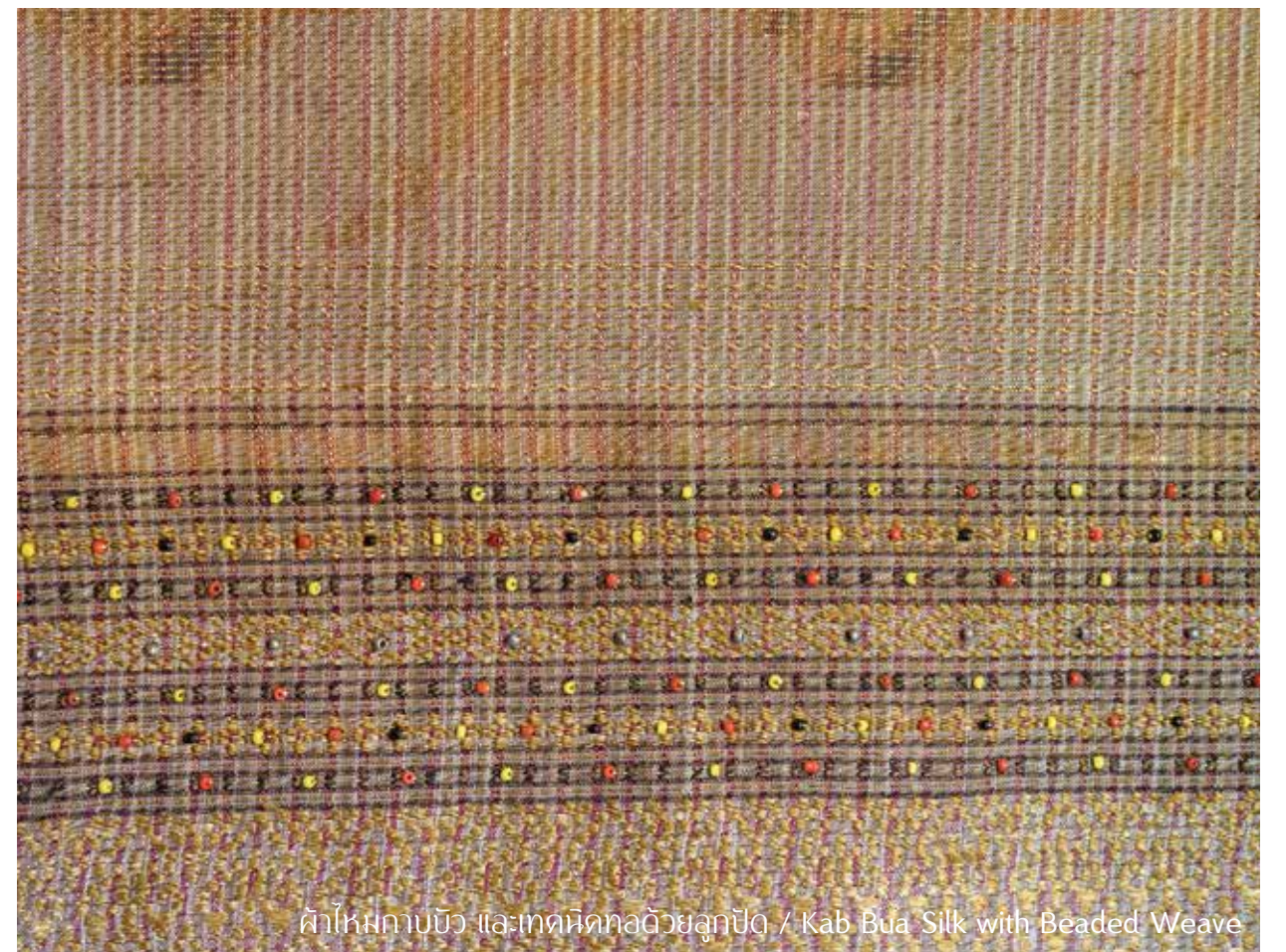
รางวัลที่ได้รับ

- ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ทายาทช่างศิลปหัตถกรรม โดยศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)
- ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ศิลปินดีเด่น จังหวัดอุบลราชธานี สาขาทอ จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ผ้าปูมมัดหมี่ผสมเทคนิคหัตถ์ทอ ลวดเล็งจก
Pah Poom, Mudmee Silk with Trapresty and Supplementary Weave

ผ้าชีดหรือยัก / Brocade

ผ้าไหมทาบิว และเทคนิคหัตถ์ทอด้วยลูกปัด / Kab Bua Silk with Beaded Weave

ผ้ากาบบัว

KAB BUA

วัสดุและอุปกรณ์ / Materials and Tools

1. เส้นไหม
 2. ฟืม หรือ ฟันหวี
 3. กระดาษกราฟ
 4. กี่ทอผ้า
 5. เส้นไหม
 6. เชือกกล้วย
1. Dyeing Silk
 2. The reed of Loom
 3. Graph Paper
 4. Loom
 5. Silk
 6. Banana rope

ขั้นตอนการทำงาน

1. ขึ้นเส้นยีน (คันเครีอ) เตรียมไหม หรือด้าย สองสีขึ้นไป สลับเป็นริ้วตามที่ได้ออกแบบขึ้นเป็นเส้น
2. เส้นพุ่งมัดหมี่ ออกแบบลวดลายมัดหมี่ มัด ย้อม จนเสร็จตามขั้นตอนออกแบบให้มีลักษณะเฉพาะของผ้ากาบบัว ฟืนนั้น ๆ ลวดลายมัดหมี่ จะเป็นองค์ประกอบที่เด่นที่สุดของผ้ากาบบัวแต่ละฟืน
3. เส้นพุ่งมัดไม (หางกระรอก) นำไหม หรือด้าย ที่มีสีตัดกัน สองสีมาปั่นด้วยไน จนพันกันเป็นเกลียว
4. เส้นพุ่ง ขิด (หรือยก) เตรียมเส้นไหมหรือด้ายที่มีขนาดใหญ่ หรือนำเส้นใยนั้นมารวมกันหลายเส้นให้มีขนาดใหญ่กว่าเส้นพุ่งอื่น ๆ เพื่อให้เกิดพื้นผิวที่เด่น บนพื้นผ้าเก็บขิด หรือ สร้างลวดลายได้หลากหลายตามที่ต้องการ ตั้งแต่ลายเล็ก ๆ ง่าย ๆ หรือละเอียดซับซ้อน เช่น ขิดไขปลา ขิดข้าวปลา(ขิดฟันปลา) ขิดอึ่ง ขิดดอกแก้ว เป็นต้น
5. นำเส้นพุ่งทั้ง 3 ชนิด มาทอสลับกัน ตามความตั้งใจ คุณสมบัติพิเศษของผ้ากาบบัวนี้คือ การที่ช่างทอ สามารถออกแบบปักทอผ้าเอกลักษณ์นี้ได้ตามจินตนาการของแต่ละคนเพื่อให้ผ้ากาบบัว เป็นผ้าที่ช่างทุกคนสามารถมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ให้เป็นสมบัติร่วมกันของชุมชนอย่างแท้จริง

WORK PROCEDURES

1. Make Yuen thread (Kon Kruea), prepare two or more colors of silk or thread and braid as pattern.
2. Mat Mee Phung thread, design Mat Mee, bind and dye as the specific Kap Bua Fabric's pattern. The design of Mat Mee will be the most outstanding part of each Kab Bua.
3. Map Mai Phung thread (Hang Krarok), braid two contrast color silk or thread with the tool called Nai.
4. Phung, brocade thread, prepare big silk or thread, or combine many threads to make it bigger than other Phung threads, to make outstanding texture on the fabric, Khit or create many patterns from simple to complicated design such as Khit Khai Pla, Khit Khaew Pla (Khit Fan Pa), Khit Ueng and Khit Dok Kaeo.
5. Braid the three types of Phung thread as wanted. The special properties of Kab Bua is the weaver can imagine the individual design to make Kab Bua.

